

1775.

1. Schmitt, Johann Albertus de: De privilegiis veruzi.

Juris S. R. M. Civitati Norimbergensi concessis.

1777.

2. Liebenker, Johann Christian: De studio chronologico

juris praesertim Germanici

1778.

1. Dingel, Perrotus: De capitibus quibusdam incedatis

Norimbergensibus.

2. Fleischmann, Jovan Ridovan: De abusu rei fructuarie

modo veluti usufructus spurio

3. Huer, Georgus Christophorus: De litteris institutae

imperialibus quatenus prohibent contra Saxoniam

res in illis contractas periclitantem

1779

1. Koenig, Johannes Christianus Guesel: Selecta juris

matrimonialis capita ex legibus Norimbergensibus

illustrata

1779

2^{a. b.} = Mullerus, Iohannes Fidericus: De praeiis et effectibus defensionis naturalis etiam in statu civili probe notum
juris 2. 9. sept.

3. Anzenger, Iohannes Gottfried Christianus: De nemore prout
civili Norica praesentium electorura

4. Schauer, Iohannes Baptista Insuper: De iuramentis

1780.

1. Birkner, Paulus Frideman: Breuitatis inae. juridicae
sistens praecipua commoda ex iure offerendi creditu-
ritatis hypothecariae secundis aduersus priores compl.
tencia

1781.

1. Colmar, Iohannes Albrecht: De iure civitatis Nimburae
Iuris

2. Friedrich, Iohannes Ruders: De vulnerabilium status
fectione e Germanorum legibus ante varianda

3^a et Schmeidler, Joann. Michael: De signato crimine fautori
Libelli 2 Sumpt.

1782.

Gruber, Johann Baptist: De subtilissime exemplari
fratrum atque sororum.

1783.

Skobel, Joann. Octavian: De Testamento instituti singulari
continens.

1786.

Waglerus, Peter Tobias: De pactis remissis cum rebus
absentibus.

1787.

1. Wuelckern, Georg. Christianus Pustus: Selecta capita
Jochineae juris praeter Tennantii de constitutione
limitatum imperii interna capitula.

2. Willers, Georg. Andreas: De annullo piscatoris

1788.

Hennel, Godefridus : De jurebus civitatum militarium
in Germania

1790.

1. Künze, Franciscus Christianus Benjamin : De testibus amicis
2. Zehner, Benedectus Umbelium : De jure collectandi et
generis specificationis vero de jure collectandi et publicae
Voxlegimus

1794.

Schmid, Johann Jacobus : De exceptionibus stupratorum
ad satisfactionem privatorum contra stupratorem
agentem repellentibus

1795

1. Lorsch, Christianus Godefridus : De communicatione bono-
rum universali insecundis amplius mortuus prole
prioris thori hanc excludit

1795

2. Stuey, Wenceslao Alay sin : Dissertationes sex. mediam
extremis examinis systematicis Brunsviciensis physiologiae

1796

1. Layritz, Christian W. Helmi Antonius : Dissertationes
extremis observationes de auctoritate diplomatum
ex archivis & promptuariis eorumque in juri scientia
usa.

2. Lindner, Georg Jacobus : De obligatione alios liberos
illegitimos.

1799.

Holzschaker ab Harvelach, Rudolph Christoph Carl Hermann :
De poena extraordinaria deficiente plena crisius
probatum neuliquam decernenda.

1800.

et Naturwissenschaften
Härmer, Johann Christian Johann Christoph : De libris
circa quantitatem et stagnationem aquae in alveo molendi
componendis atque Evacuandis

Handwritten text in a cursive script, likely a library or archival stamp, partially obscured by the binding edge.

Fr. g. 2. num. 34

2

1777

12

DE
STUDIO CHRONOLOGICO IVRIS
PRAESERTIM GERMANICI
DISQVISITIO

QVA
AD
ORATIONEM INAVGVRALEM
DE
VARIIS MATRIMONIA PROMOVENDI
RATIONIBVS
BENEVOLE AVDIENDAM
EA QVA PAR EST OBSERVANTIA
INVITAT

IOHANNES CHRISTIANVS SIEBENKEES
PROF. IVR. P. COLLEGII ICTORVM ASSESSOR EXTRAORD.
ET INSTITVTI HISTORICI QVOD GOTTINGAE FLORET
SODALIS.

ALTORFII

LITTERIS MEYERIANIS.

P. 3.

KÖNIGLICH
UNIVERS.
ZVHALLE

§. I.

IVRISPRVDENTIA EST SCIENTIA HISTORICA.

Cum rerum humanarum negotiorumque civilium ea sit indoles, ut nulla fere lex ab omni parte absoluta et in omne tempus sufficiens ab hominibus statui possit, nemo certe mirabitur, pluribus cuique reipublicae legislationibus opus esse, ut iurisprudentia, qua ipsa utitur, quodammodo perfecta dici mereatur. Omnes autem iurium origines, derogationes, obrogationes aliaeque vicissitudines factis rebusque gestis continentur. Quid igitur impedit, quo minus iurium et obligationum legibus constitutarum scientiam historiae nomine decoremus, atque iurisprudentiam historicis scientiis vindicemus? Ex qua sententia *παραδοξόν* forsan, sed neque sterili neque inter terminorum vel ingenii lusus referenda facile patet, arctissimum esse nexum, qui iurisprudentiam inter atque historiam intercedit, cum utraque fit

rerum gestarum memoria. Sed huic disquisitioni diutius immorari vix necessarium videtur, cum *Ant. Schultingius* specialem huic rei impenderit operam ^(a).

- (a) In Orat. de iurisprudencia historica in Frisiorum academia a. 1712 habita, postea eiusdem Iurispr. Anteiustina p. 908 sq. (ed. de 1717.) adiecta, nuper autem eiusdem Commentat. Academ. Vol. II. p. 119 sq. inferta.

§. II.

DE STUDIO IVRIS CHRONOLOGICO
IN GENERE.

In historiarum studio quisquis feliciter versari, neque ima summis, quadrata rotundis miscere voluerit, curare debet omni, qua fieri potest, industria, ut rerum gestarum notitiam servato temporis ordine acquirat. Eandem legem sibi esse scriptam sciat, qui veram atque genuinam iurium mentem ac usum indagare neque iuris scientiam primoribus tantum labris degustare cupit. Iura, quae hodie obtinent, nunquam plene recteque intelliguntur, nisi simul ad ultimas eorum occasiones et causas redeatur, fata atque vicissitudines describantur, illorumque progressus vel interitus cognoscatur. Hisce subsidiis instructus interpretes iuris nodos et legum aenigmata solvere poterit. Iucunditatem autem, quae ex chronologico iuris studio percipitur, non esse minorem ipsa utilitate, haud ignorant, quibus datum est hanc adire Corinthum. Neque audiendus est *Lauterbachius* ^(b), qui nobis persuadere studet, frustra aetatem, qua *ICti veteres et in Digestis laudati vixerunt, in subsidium vocari, nec ex singularibus legum inscriptionibus et locis, unde*

de

de desumptae, restringi aut conciliari posse. Labor esset haud difficilis, sed parum gratus, ex ipso *Lauterbachio* ostendere, chronologiae neglectum haud leves parere errores, adeoque temporis scientiam graviter ulcisci sui contentum. Si auctoritatibus in hac re opus est, ex notitia litteraria postea exhibenda apparebit, maximi nominis Ictos hunc iura exponendi modum probasse (°).

(b) in Proleg. ad Colleg. theor. praef. §.4 n. 5°.

(c) cf. *Heur. Habnius* in Orat. de usu chronologiae in iure, Helmstad. 1640, recusa in *Wielingii* Iurisprud. restituta P, II, p. 123 sq.

§. III.

QVAENAM SIT DIFFERENTIA INTER IVRISPRUDENTIAM ET IVRIS VEL IVRISPRUDENTIAE HISTORIAM.

Sed nome decantata hac iuris chronologia carere possumus, cum Iuris atque Iurisprudentiae historia sit satis superque exulta? Equidem vix crediderim. Cavebimus interim, ne, quod philosophi aiunt, entia praeter necessitatem multiplicentur. HISTORIA IVRIS eo sensu, quo vulgariter accipitur, legum insigniorum et in corpus redactarum origines atque vicissitudines enarrat, non per singulorum iurium atque institutorum argumenta eundo, neque singula capita describendo; adeoque rectius *Historia legum* diceretur. IVRISPRUDENTIAE autem HISTORIA, quam interdum etiam *Litteraturam Iuris* vocare solent, ipsius studii iuris, eorum qui hoc studium excoluerunt, atque scriptorum quae ad leges illustrandas publici iuris fecerunt Icti, fata enarrat. IVRISPRV-

DENTIA contra CHRONOLOGICA in eo versatur, ut singularum argumentorum natales atque mutationes temporum notis distinguat, singulosque articulos ex antiquitate illustret. Haud multum dissimilis videtur huic nostro instituto opera, quam Theologi in excolenda *Theologia historica* posuerunt, quae pariter dogmatum et singularum doctrinarum historiam persequitur. Laudantur in hoc studiorum genere opera *Dion. Petavii*, *Io. Forbesii* aliorumque ^(d) quibus nuper quoad priora a C. N. saecula accessit *Roesslerus*. Praeterea legisse haud poenitebit, quae Viri summe reverendi *I. A. Dietelmairius* noster ^(e) et *Walchius* Goettingensis ^(f) de hac scientia sunt commentati.

(d) cf. C. W. Fr. Walch, in den Grundsätzen der zur Kirchenhistorie des N. T. noethigen Vorbereitungslehren und Bücherkenntniß. (Goett. 1773. 8) p. 154.

(e) in den vermischten Abhandl. aus allen Theilen der Theologie. II, B. II. Samml. p. 294. — 307.

(f) in den Gedanken von der Geschichte der Glaubenslehren.

§. IV.

SCRIPTORES QUI CHRONOLOGIAM IURIS ROMANI EXCOLVERUNT.

Cum vero iis, qui in iurisprudencia chronologica perficienda elaborare cupiunt, verendum sit, ne actum agant, me operam haud inanem sumturum esse spero, si indicem exhibeam scriptorum, qui in variis Iurisprudenciae partibus hanc iura exponendi rationem sunt secuti. Recensus enim, quem *C. F. Hommelius* in

in *Litterat. Iur.* p. 54. dedit, neque fatis accuratus neque completus mihi esse videtur. Prodeant primum ICTI, qui ad *Iuris Romani* chronologiam symbolas contulerunt, quorumque est maxima copia. Ut taceam eos, qui passim in commentariis suis hac leges interpretandi arte usi sunt, veluti *Cuiacium*, *Gothofredum* aliosque elegantioris iurisprudentiae restauratores; vel qui in antiquitatibus *Iuris Romani* tradendis aliquam saltem huius scientiae partem illustrarunt, v. c. *Briffontius*, *Haineccius*, de *Selchovo*: vix unicum indicare possum, qui totum hoc opus sit aggressus. Hic autem est

Phil. Ricb. Schroeder, ICTus Regiomontanus, *Christ. Thomasi* discipulus, qui edidit *Origines praecipuarum iuris civilis materialium ad usum eorum bodiernum diiudicandum occasione Institutionum Iustinianearum*. 4. *Regiom.* 1716. et 1723.

Plures vero indicare licet, qui variorum *Iuris Romani* argumentorum origines et vicissitudines singulis dissertationibus et Commentationibus illustrarunt, quorum nunc catalogus est exhibendus.

Andr. Rivini diss. politico-philologica de testamentis — *Lipsiae* 1654. defensa, quae 51. plag. constat. Desideratur haec diss. in *Bibl. Lipeniana*, memoratur vero *Hommelio* l. c. Hic scriptor cum nimium extra oleas vageretur, operam haud inutilem consumsit *Trekelius* in eodem argumento ex antiquitate illustrando.

Cbr. Gottfr. Hoffmanni disp. de origine et conditione procuratorum. *Hal.* 1716. qui etiam ius canonicum et germanicum persequitur.

Geo. Cbr. Gebauer de successione inter ingenuos iure sanguinis ab intestato civili. *Erf.* 1725. rec. in *Eiusd. Exerc. Academ.* Vol. I, n. XIII. P. 357. sq.

Erid. Wideburg de fideicommissorum ac codicillorum origine, argumento inclinantis ac mutatae reip. Romanae. *Hal.* 1731.

Io. Dav. Kersten historia legatorum, diff. praefide *Gust. Henr. Mylio* defensa. Lips. 1731. cuius verum auctorem *Io. Henr. Mylium* esse in *Bibl. Lipen.* affirmatur.

Reinb. Gottl. Lischke de origine et aequitate *tacitarum hypothecarum* apud Romanos. Lips. 1732.

Traug. Thomafius de origine atque progressu *hypothecarum tacitarum* apud Romanos. Lips. 1732.

Pet. Burmannus de vectigalibus populi Romani. Lugd. Bat. 1734 rem Romanorum *emphyteuticariam* illustrat. Vid. de prima huius scripti editione *Hommel* in *Litter. Iur.* p. 197.

Pet. Tollozan diff. de *maleficis et mathematicis* et ceteris similibus. Lugd. Bat. 1736. inserta *Oelrichs* Thes. Diff. lurid. Vol. I. T. III. p. 213. sq.

Alb. Diet. Tröckelii Tr. de origine atque progressu *testamentifactionis*, praesertim apud Romanos, c. praef. G. C. Gebaueri. Lips. 1739.

Io. Wëndelin, Neubaus diff. ad Legem *Petiliam de obaeratis debitoribus*. Lips. 1739.

C. F. G. Meisleri Progr. *Vindex et vas Gott.* 1745, et in *Sylloge* I. Opusc. p. 269. sq. *origines in ius vocationis* explicat.

Eiusdem diff. de in factum *actionibus*. Gott. 1748, *ibid.* p. 309. *origines contractuum* apud Romanos exponit.

Nicol. Kloeckhof Historia iur. rom. de *bonis damnatorum*. Lugd. Bat. 1749. 8.

Geo. Lud. Boehmeri Progr. I. de *legatis ex fideicommissis praestandis*. Gott. 1749. Pr. II. 1753. in eiusd. *Electis Iur. civ.* p. 211. sq.

Car. God. Winkler de discrimine inter *litis contestationem iure veteri* ac hodierno. Lips. 1751, Cp. I. §. 10. *historiam litis contestationis* enarrat.

Emanuelis Dunii Icti de veteri ac novo iure *codicillorum* commentarius. — Romae. 1752.

Io. Aug. Bachii disp. de *lege Iulia Miscella*. Lips. 1753, in *Opusc.* p. 186. sq.

Eiusdem disp. de *iure accrescendi*. Lips. 1754. in *Opusc.* p. 323. sq.
Ioach.

Ioach. Rehtold de Bervstorf diff. de ratione legis Falcidiae in singularibus heredibus maxime substitutis ponenda. Gott. 1784.

Io. Henr. Chr. de Selchovv de servitute altius tollendi Romana, eiusque ad Germaniam habitu. Gott. 1755. rec. in eiusd. Electis Iuris Germ. n. 1.

G. L. Boebmeri diff. de appellationis interpositae renunciatione, 1755. in Elect. Iur. Civ. p. 407 sq.

I. A. Bachii Exerc. Iur. civ. de prorogatione iurisdictionis. Lips. 1756. in Opusc. p. 406. sq.

Eiusdem diff. de his quae imputantur in quartam fiduciarii. Lips. 1756. in Opusc. p. 432 sq. origines legi. Falcidiae et quartae Trebellianicae eruit.

Andr. Flor. Rivini Diff. historico-iurid. de usucapionis statu secundum ordinem chronolog. a XII tabulis ad tempora Iustiniani. Vitemb. 1756.

C. F. G. Meißteri oratio de studii iuris Romani chronologici diligentius excolendi necessitate. 1756. in Sylloge I. Opusc. p. 564. sq.

Eiusdem studii iuris Romani chronologici Specimina quatuor. ibid. p. 580. sq.

Tabula I. complectitur indicem chronologicum de onere heredis fiduciarii et fideicommissarii legatorum praestandorum.

Tab. II. de legatis municipio relictis.

Tab. III. de municipii et civitatis heredis institutione.

Tab. IV. de iure accrescendi.

Tab. V. de ratione legis Falcidiae in iure accrescendi.

Geo. Sam. Madibn de vera indole substitutionis pupillaris, tam iure veteri, quam recentiori. Hal. 1759.

Io. Theoph. Segeri Historia iur. Rom. liberae reip. de tutelis et curationibus. Lips. 1760.

Quirin. Gottl. Schacher vicissitudines successione ab intestato apud Romanos. Lips. 1762.

Aug. Fr. Sebott comm. ad orat. Pertinacis de testamento posteriore imperfecto prius perfectum laud infirmante. Lips. 1765. rec. in Opusc. iurid. p. 41. sq.

Car. Fr. Walchii Hist. Iur. civ. de *vindicta privata*. Ien. 1768.

Christiani Rau Hist. Iur. civ. de *peculiis*. Lips. 1770.

Ernst Christ. Westphals Versuch einer systematischen Erläuterung der saemtlichen Roemischen Gesetze vom Pfandrechte. Lips. 1770. 8. Cap. I. ordinem chronolog. Ictorum et constitutionum ad doctrinam de pignoribus spectantium sistit.

Geo. Sam. Madibn s. resp. *Christ. Beni*, *Vber* de validitate testamenti non rite oblati. Hal. 1771, vicissitudines *variarum testamenti antiqui formarum*, *formae testamenti recentioris*, et *testamentorum principi atque magistratibus oblatores* praemittit.

Henr. Io. Otto Koenig de vicissitudinibus iur. rom. circa *donationes inter virum et uxorem*. Hal. 1771.

Lud. God. Madibn Vicissitudines *cognitionum criminalium* apud Romanos usque ad *Caesarum tempora*. Hal. 1772.

Io. Tb. Segeri Histor. Iur. civ. de *pignoribus tacite contractis*. Lips. 1772.

Io. Melch. Gottl. Befeke de *origine modorum contrahendi* apud Romanos. Hal. 1772.

Eiusdem *Commentatio de cretione, iure deliberandi et inventario*. Hal. 1773.

E. C. Westphal Interpretationes Iuris civilis de *libertate et servitutibus praediorum*. Lips. 1772. 8. Sect. I. ordinem Ictorum et Constitutionum ad praefens argumentum pertinentium temporis serie exhibet.

I. Tb. Seger s. respond. *Henr. Mich. Hebenstreit* *Historia iurisdictionis ecclesiasticae* ex legibus utriusque codicis illustrata. Lips. 1773. Diss. altera prodiit 1776.

Dan. Nettelbladt s. respond. *Car. Frid. Zepernick* *Historia Iur. civ. de legitima portione parentum*. Hal. 1773.

Eiusdem Zepernickii diss. I. et II. de *testamenti destituti viribus*. Hal. 1773. et 1774.

A. F. Schott Hist. Iur. civ. de *praescriptione adversus civitates*. Lips. 1774. Huic iungi debet

Casp.

Casp. Gab. Groening Flores sparsi ad praescriptionem contra civitates. Giesiae 1775.

Lud. God. Madibn Opusc. I. vicissitudines substitutionis exemplaris eiusque veram indolem continens. Hal. 1775.

Christ. Rau de querela inofficiosae donationis. Lips. 1775.

Io. Ioach. Car. de Bernsdorff Analec̃ta historica ad doctrinam testamentorum. Gott. 1775. 8. coniecturis magis, quam argumentis rem egit.

a Winterfeld Hist. Iur. civ. Rom. de donationibus propter nuptias. Lugd. Bat. 1776.

Car. Frid. Walchii Diss. de testamento principi oblato. Jen. 1777.

Et hi fere sunt, quos in studio Iuris Romani chronologico defudasse scio. Hunc indicem aliis huius generis scriptoribus augeri posse nullus dubito: sed propriis oculis uti malui, quam aliorum testimoniis caecam fidem habere. Optandum est, ut illi, qui in posterum libellos elementares conscribere cupiunt, hos labores non negligant, sed imitentur *C. C. Hofackeri* exemplum, qui in *Institutionibus Iuris Romani* a. 1773. Gottingae editis potiorum doctrinarum origines atque vicissitudines addere haud praetermisit.

§. V.

DE CHRONOLOGIA IVRI CANONICO
APPLICANDA.

Conciliorum constitutiones et epistolas Romanorum Pontificum decretales nemo recte intelligere, earumque discordantiam in concordiam redigere poterit, nisi qui tempora, quibus singulae suam debent originem, curate distinguat. Hanc rationem optimi Iuris canonici interpretes inierunt, praesertim vero Galli in Commentariis, quibus hanc iurisprudentiae partem illustrare studuerunt. Labet vero tantum ex Germaniae nostrae ICtis nonnullos memorare, qui studium suum hac in re collocarunt.

Insus Henningius Boehmerus in praestanti de *Iure Eccles. Protestantium* opere non tantum origines diligenter exposuit, sed singulare quoque scriptum exaravit:

Origines praecipuarum materiaram iuris ecclesiastici ex ultima antiquitate evolutae et ad studium iuris canonici accommodatae, quae eiusdem *Schiltero* illustrato p. 281 — 450 sunt adiectae,

Chr. G. Buder de capitulationibus episcoporum Germaniae. Ien. 1737, originem et historiam capitulationum tradit.

Eiusdem *Historia canonicatum Imperatorum Regumque Germaniae seu praebendae regiae*. Ienae. 1738. et in *Opusc.* p. 425. sq.

Idem de testamentis episcoporum Germaniae. Ien. 1745.

Geo. Lud. Boehmer de origine et ratione decimarum in Germania. Gott. 1749.

Guil. Frid. Link Pr. de fatiis pie reliquorum ex utroque iure Alt. 1750.

Otto Chr. de Lobenschild Diss. hist. de investituris episcoporum per anulum et baculum. Tub. 1750.

Geo. Lud. Boehmeri Obs. de origine iurisdictionis ecclesiasticae in causis testamentariis in *Observat. Iur. Canon.* p. 106. sq.

Io. Aug. Hellfeld de saeculari iurisdictione in clericos delinquentes. Ien. 1771.

Iosephi Valent. Eybel Lucubratio canonica exhibens notiones de natura, ortu et progressu electionum personarum ecclesiasticarum. Vindob. 1774. 8.

A. F. Schott *Historia legum ecclesiasticarum de temporibus nuptiarum clausis*. Lips. 1774.

Chrysestomi Probst Turnarius ecclesiarum Germaniae seu historia turmi ecclesiastici ad illustrandam tum cathedralium tum collegiarum ecclesiarum disciplinam concinnata. Bambergae. 1777. 8.

Si plures iuris canonici doctrinae, quae a temporum distinctione illustrationem expectare possunt, eadem qua *Probstius* hanc rem est aggressus, eruditione deducerentur, non multum esset quod desiderari posset. Diversis commentationibus chronologicis materiam

riam praebent *Steph. Würdtweini subsidia diplomatica*, quorum ab a. 1772. usque ad hunc diem XI. Tomi prodierunt. Sic, ut exemplum addam, *iuri primariarum precum* ex monumentis ibi prolatis nova plane lux accendi poterit.

§. VI.

DE STUDIO IURIS GERMANICI CHRONOLOGICO.

Originum autem atque vicissitudinum Iuris Germanici disquisitio eo minus est negligenda, quo plura iuris patrii argumenta ignaro pristinorum legum obscura et explicatu difficillima sunt futura, et quo plura antiquiorum iurium vestigia, inter personas praesertim illustres, invitis etiam Romanorum legibus, permanserunt. *Polackii* (g), *Heineccii* (h), *Gebaueri* (i) aliorumque studia, in antiquitatibus iuris patrii illustrandis posita, non quidem sunt contemnenda; sed desiderium operis absoluti, in quo tempora curatius distinguantur et totus iurium veteris et medii aevi ambitus describatur, non plane tollunt. Delineationem iuris Germanorum publici, quod medio obtinuit aevo, a Generosissimo *Selchovio* (k) promissam cupide expectamus. Interim utamur iis, quae summa cura diligentiaque collegit *Franc. Dom. Haebelin* (l).

(g) in *Systemate iurisprudentiae civilis germanicae antiquae* — Lips. 1733. 4.

(h) in *Elementis iuris Germanici tum veteris, tum hodierni*. T. I. Halae 1736. T. II. 1737. Quae si antiquitates magis, quam iuris hodierni principia continere quis existimaverit, haud errabit, — Tandem posteaquam Heineccius triginta annis fato erat functus, filius eius in lucem publicam prodire iussit eisdem *Antiquitates germanicas iuris-*

prudentiam patriam illustrantes, T. I. Hafn. et Lips. 1772. T. II. P. I. et II. 1773. Hisce vero duobus Tomis ius personarum tantum absoluitur: quae superfunt, nescio quo fato, nondum iuris publici sunt facta.

- (i) in *Vestigijs iuris germanici antiquissimis in C. Cornelii Taciti Germania obviis*. Gott. 1766.
- (k) vid. Praef. libelli: *Grundriss der deutschen Reichsgeschichte*, qui Goett. 1775. 8. prodiit.
- (l) in der *Allgemeinen Weltbistorie — in einem vollstaendigen und pragmatischen Auszuge*, praefertim vero Vol. VIII.

§. VII.

DE HIS, QUI SINGVLARIA IVRIS GERMANICI ARGV-
MENTA SECVNDVM TEMPORVM SERIEM
ILLVSTRARVNT.

Scriptores nosse, qui in quibusdam iuris germanici doctrinis excutiendis subsidia chronologica adhibuerunt, haud inutile videtur. Agmen ducant, qui originibus *iuris publici* eruendis operam dederunt.

Chryst. Gottl. Budevi Vindiciae iuris imperatorii adversus urbis Romae episcopos ab ipsis Augustis factae ductis a tempore repurgatae in Germania doctrinae Christianae initiis. Ien. 1717.

Car. Guil. Gaertner de S. R. I. electorum imprimis Saxoniae feudis et officiis Bambergensibus. Lips. 1726.

Io. P. Kressii diss. de iure praesentandi assessorem cameralem in genere et in circulo Saxoniae inferioris in specie. Helmst. 1734.

Io. Frid. Joachim de Archicamerario S. R. G. Imperii, Hal. 1737, cp. I. de origine *archiofficio*rum S. R. G. I. agit.

Io. Sig. Scheller de iure et reservato Imperatoris mittendi Commissarios ad actum electionis ecclesiasticorum S. R. G. I. Principum et Praesulum. Altd. 1738, Sect. I. originem et fata huius iuris exponit.

Io. Henr. Bocrisii Comm. hist. iurid. de regali monetae in specie de mitra bicorni in episcopis Germaniae huius regalis criterio. Lips. 1739.

Evvald Fried. de Herzberg de unionibus et comitiis electoralibus. Hal. 1745, §. III. historiam unionum exhibet.

Lud. Frid. de Beulwitz diss. de consensu S. R. I. Electorum ad concedenda imperii fenda tempore Rudolphi I. in usum veniente. Francohusae, 1753.

Fr. Dom. Haerberlin de Austracis generatim nec non de iure austracgarum S. R. I. lib. civitatis Ulmanae speciatim. Helmst. 1759.

Gerb. Matthaeus Wallacher de iure circa sacra civitatum imperii, iam ante Pacem relig. Gieslae, 1767.

Guil. Aug. Rudloff de litteris convocatoriis ad comitia. Gott. (1767.)

Car. Geo. Gottfr. Glave de origine et vicissitudinibus suffragii liberarum S. R. I. civitatum in comitiis. Hal. 1771.

Fried. Franc. Schall de iure circa sacra regum Germanorum et Imperatorum Rom. e gente saxonica. Erford. 1772.

Iac. Henr. Born Spicileg. Observat. de potestate iuris dicundi cum Archimareschallatu Saxonico copulata. Lips. 1773, origines archimareschallatus obs. I. illustrat.

Io. Tb. Segeri Specimen Observat. ad eruendas origines iur. publ. germ. Lips. 1773, qui inquit in origines archiofficio S. R. I., modi quo Imperator et principes Electores mensae accumbunt, et potestatis clericorum.

Iac. Fried. Keesii Origines iuris eligendi et praedeliberandi Principum Electorum S. R. I. Lips. 1775.

Io. Geo. Fried. Heyd de iure emigrandi in Germania. Tub. 1775, Cp. II. fata huius iuris enarrat.

Nonnulli etiam felici successu elaborarunt, ut quorundam capitum *iuris privati*, tam *civilis*, quam *feudalis* atque *criminalis*, inter

ter familias illustres et reliquos cives obtinentis chronologiam exhiberent. *Iuris civilis* origines et fata singulis libellis enarrarunt

Christian Gottlieb Riccius in Specimine iuris germanici, quo *praescriptio* Germanorum vetus iuxta et hodierna ex legibus Germanorum ac diplomatibus eruitur atque illustratur. Francof. et Lipsi. 1738. 4.

Chr. Gottl. Buder de iuris *retractus gentilitii* in Germania origine. Ien. 1738.

Idem de *iudiciis duodecimviralibus* populorum septentrionalium et Germaniae. Ien. 1743.

Idem de *operis burgensum*. Ien. 1748.

Fried. Jac. Dietr. de Bostel in diss. de origine *renunciationum familiarum illustratum* ex diplomatibus mediæ aevi eruta. Gieslæ. 1766.

Car. Christoph. Hofacker in diss. inaug. de originibus et fatibus *successionis ex iure primogeniturae* in familiis illustribus Germaniae. Gott. 1771.

Io. Jac. Rothbahn de *materna potestate in liberos* ex Germanorum legibus et more. Gott. 1772.

Io. Frid. Bonhoeffer in Comment. I. P. G. qua *ius detractus* superiori-tati territoriali vindicatur eiusque vera indoles ostenditur. Gott. 1773. origines et fata iuris detractus ex mediæ aevi legibus et monumentis diligenter exposuit.

Io. Henr. Ioseph Westhus de origine *communione bonorum inter coniuges* speciatim per Dioecesin Monasteriensis. Gott. 1773.

Io. Frid. Gildemeister in Specimine de *communione bonorum inter coniuges*, maxime ex legibus Bremanis. Gott. 1775.

Gabr. Wilh. Gottl. Keferslein de iure *provocationum* plurium Germaniae populorum usque ad Caroli M. aetatem, Halæ 1775. praeside P. E. Bertramo habita.

Christ. Gottlob Biener de *iurisdictione ordinaria* et exempta. Lipsi. 1777.

Cum nonnullis *iuris feudalis*, imprimis Germanici capitibus hic tractationis ordo insignem adferat utilitatem, chronologiam huius

huius iuris *Commentationibus suis ad librum Mascovij de iure feudorum* praemisit *Car. Ferd. Hommelius*, iudici vero huic etiam *iurisprudentiae feudalis fata* inseruit. Aliud *chronologiae specimen de successione feudali* exhibuit idem ille Ictus elegantissimus in *Obletamentis iuris feudalis*.

Chr. Gottl. Buderi Diatriba de feudis *officialium hereditariorum procerum et provinciarum regni Germanici*, Ien. 1736.

Idem de *feudis sceptri*, Ien. 1744. Cp. I. eorum originem et progressum sistit.

Io. Geo. Estor Opusc. de *iurisdictione curiarum clientelarium Germanicarum* et de causis feudalibus ibi tractandis, 1753. Cap. II. continet historiam legislationis de procerum imperii iurisdictione beneficiaria.

Memorable exemplum de *chronologiae in iure feudali Longobardico* interpretando utilitate proposuit *Io. Christianus Woltaer* in Diss. inaug. de *successione agnatorum in feudo paterno legitima lineali, non graduati nec mixta*, (Halaë. 1772) §. XXV.

Ex *Iuris Criminalis* scriptoribus *chronologicis* sequentes nunc memoriae succurrunt.

Thom. Wagner de *supplicio parricidarum*, Lips. 1735.

Io. Sam. Fried. Boebmeri diss. hist. iurid. de *executionis poenarum capitalium honestate*, Hal. 1738.

Io. Christ. Maieri *Historia iuris criminalis antiquissimi circa homicidium*, Ien. 1770.

Christ. Lud. Lieberkühni diss. epist. de *origine et utilitate inspectionis et sectionis cadaveris occisi*, Hal. 1771.

Eiusdem diss. inaug. de *crimine procurati abortus*, Hal. 1772.

§. VIII.

DE FONTIBVS IVRIS ANTIQVO ET MEDIO AEO
IN GERMANIA OBTINENTIS.

Ex scriptorum haecenus commemoratorum inspectione patet, quinam fontes illi sint adeundi, qui iurium germanicorum origines et vicissitudines investigare apud animum suum constituit. De his autem obiter tantum quaedam monebo, ne scriptorum historiae iuris scrinia me compilasse quis dicat. *Antiquissimi Germanorum mores* ob monumentorum domesticorum penuriam ex scriptoribus Romanorum sunt discendi, aureo scilicet Taciti ^(m) libello et Iulii Caesaris Commentariis. Moribus hisce post integra demum saecula succedunt leges quarundam gentium in scripturam redactae, tandemque Regum Francorum Capitularia, posteaquam Germania imperii Francorum pars esse coepit. *Medii vero aevi iura* ex duplici illa Speculorum nomine insignita collectione, et iure Caesareo ⁽ⁿ⁾ (*Kayserrecht*) quatenus domestici iuris sanctiones continent, nec non aliis eiusdem temporis legibus provincialibus et statutariis sunt haurienda. Hae vero iurium provincialium ac statutariorum collectiones, quo sunt antiquiores, eo magis iuri germanico constituendo inserviunt; cum illis Romanorum placita nondum sint admixta ^(o). Quanta autem chartarum vetustarum sit auctoritas in Iurisprudencia Germanica, de eo non est una eademque omnium Ictorum sententia.

(m) *Tacitum* satiram vel fabulam Romanensem tantum scribere voluisse, est sententia iam dudum explosa. Fides eius in rebus Germanorum firmissimis nititur argumentis, sed nondum satis explicatis. Interea conf.

Io. Geo. Wilb. Koehleri diss. de fide. scriptorum veterum in rebus Germanorum. Ien. 1771.

Io. Pet. Ancherfen de scientia fideque Taciti geographica et historica in Germania in eiusdem Opusc. minor. n. 6. (Bremae. 1775. 4.)

Gottfr. Aug. Arndtii Disputatio, quatenus Taciti de Germania libello sit fides tribuenda. Lips. 1775.

- (n) De aetate atque auctoritate huius collectionis multum disputatum est inter eruditos. Huius controversiae historiam exposuit A. F. Schott in *der unpartbeyfischen Kritik*, T. I. et II. Vtrique speculo neque tempore, neque auctoritate praestare videtur Ius Caesareum. Neque iuris Romani et Canonici vestigiis caret. vid. P. II. c. 17.
- (o) Hac contemplatione Ius statutarium Augustanum praestat pluribus aliis civitatum S. R. I. statutis, de quo vid. commentatio egregia Io. Frid. von Troeltsch in *den Anmerkungen und Abhandlungen in verschiedenen Theilen der Rechtsgelahrheit*. II. Th. p. 1. sq. (Noerdl. 1777. 8)

§. IX.

DE VETERVM CHARTARVM IN IVRISPRVDENTIA GERMANICA VSV.

Sunt, qui diplomata inter ipsius iuris Germanici fontes referre quodammodo dubitent, veluti Eberhard Habernikel, (P) qui veterum tabularum usum sequentem in modum restringit: *Diplomata, quatenus adplicationem specialem iuris aliunde cogniti ostendunt, illustrationi iuris Germanici inservire et ad probandum illius in determinato loco usum, argumenta suppeditare lubens concedo; ipsam vero ius Germanicum esse, quidquid inter contrabentes conventum fuisse legitur, si alia ratione probari nequit idem, nego, quum apud Germanos non minus quam apud Romanos pacta legem dederint contractibus; atque adeo ne-*

go, diplomata, quae conventiones contrahentium exponunt, esse inter fontes iuris Germanici referenda. Ex quonam vero fonte de iure ex moribus descendente constare potest, si diplomatum auctoritati nuntius mittatur? Ex scriptoribus historicis? Sed hi parca manu talium rerum notitiam exhibent. Si omnem fere veterum chartarum usum tollas, saepius domestica iura a peregrinis distinguere non licebit; anxius haerebis, si definiendum sit, an ius quoddam in univ[er]sa Germania, vel in nonnullis eius provinciis obtinuerit; iuris denique antiqui et medii per omne aevum conservationem et observantiam vix probare poteris. Origines iurium obscura haud raro premuntur nocte, nisi ad dispellendam hanc caliginem diplomata adhibeantur. Ex silva exemplorum, quibus ad comprobendam hanc sententiam uti possemus, nonnulla tantum adferre liceat. Sic praescriptionem XXX. annorum a. C. 827. obtinuisse, discimus ex monumento a Meichelbeckio asservato (9). Rusticos saeculo XIV. adhuc ab iis iudicatos fuisse, qui ipsis conditione erant aequales, ex documentis a Gerkenio (*) in lucem publicam prolatis probari potest. A quonam tempore in Germania nostra electorum consensus accedere debuerit concessioni vestigalium ab Imperatoribus factae, plane nesciremus, nisi superessent diplomata huius rei fidem facientia. — Non negamus magnam circumsp[ec]tionem esse adhibendam, ne ex iis, quae contrahentibus tantum placuerunt, iuris regula constituatur; quale quid evenisse videtur Gerkenio, viro alias fati perspicaci, in neganda quaestione, an dotalitium viduae per secundas nuptias destruat[ur] (*). Minime igitur discedendum esse exilimo a sententia Ludevogii, ante reipublicae nostrae notitiam non

fore

fore sinceram, geminam, constantem, integram, omni fallacia, fuce, fraude et pigmento liberam, quam habeamus et historiam diplomaticam et diplomaticam iurisprudentiam (*).

(p) in *Comment. praelim. ad Elementa Iuris Romani*, p. XXXVIII.

(q) *Jo. Heumanni Commentar. de re diplom. Imperatorum*, T. II. p. 61.

(r) in *Cod. dipl. Brandenb.* T. I. p. 168. et T. IV. p. 407.

(s) in den *vermischten Abhandlungen aus dem Lehn- und Teutschen Rechte*. I. Th. (Hamburg. 1771. 8) p. I. — II.

(t) in *Praef. ad Reliquias MSorum*, T. I. p. 1. cf. etiam *Riccus in Spicileg. Jur. Germ.* p. 53.

§. X.

DE FORMVLARVM COLLECTIONIBVS, EARVMQVE
IN IVRE GERMANICO UTILITATE.

Neque minores sunt fructus ex formularum tam antiquarum, quam recentiorum collectionibus percipiendi. Quae cum res in iudiciis peractas et confirmatas plerumque contineant, optime declarare possunt, an lex quaedam vigeat, sive sit peregrina, sive domestica. Minorem forsitan usum praestant formulae quoad modum in iudicio causas peragendi olim usitatae, nec tamen sunt plane inutiles. Exemplis rem illustremus. Filiumfamilias nondum emancipatum, quamvis patre non consentiente, de peculio ex militia castrensi vel quascastrensi posse testari, eundemque per solas nuptias a patria potestate non liberari, docent artis formulariae magistri, qui Saeculo XVI. floruerunt. (u) Quenam sit in Germania adoptionum, arrogationum, et emancipationis indoles, ex codice

formularum Caroli V. Imperatoris illustrari potest. (*) Plures eiusmodi formularum collectiones hodie adhuc extare, vix quisquam crediderit, nisi scriptores perlustraverit, qui earundem notitiam exhibuerunt. (y)

(u) *Io. Heumann* Obf. de *testamento filii familias*. p. 35. in Vol. II. Exercitat. Iur. Vniv.

(x) vid. *Eiusdem Polyhistoris* Praef. ad T. II. Comment. de re dipl. Imperator. p. XXIII. sq.

(y) Catalogum harum collectionum exhibent

Erid. Car. de Moser in den kleinen Schriften. III. B. (Frft. 1752. 8) p. 395 — 440.

H. C. de Senkenberg in *Methodo Iurisprud.* (Frft. 1756. 4) p. 146. §. 61. not. (a)

Io. St. Pütter in der Anleit. zur iurist. Praxi. I. Th. (Goett. 1755.) p. 10 — 17. et II. Th. (1767) p. 1 — 5. supplementa ex Mosero et Senkenbergio addidit.

God. Dan. Hofmann in den vermischten Beobacht. III. Th. p. 177 — 204. IV. Th. p. 1 — 100, ordine chronologico collectiones formularum latino et germanico sermone conscriptorum enarrat.

Bibliotheca Heumanniana. p. 329 — 339. 341 — 343. et p. 383. B. Heumannus, Vir laude nostra maior, uberrimum horum librorum tum manuscriptorum tum typis excusorum thesaurum possedit.

Altes aus allen Theilen der Geschichte. I. Stück, (1762) p. 94. sq. octo librorum ad processum illustrandum inprimis facientium notitiam exhibet.

Kritisches Woerterbuch über iuristische Sachen. II. B. p. 454 sq. *Schwäbisches Magazin*, 1776. p. 153 sq. Huic diario descriptio collectionis formularum ex Saec. XV. est inserta.

Nihil amplius restat, nisi ut indicem, cuius causa haec scripserim. Placuit nempe PERILLVSTREBVS AC GENEROSISSIMIS DOMINIS CVRATORIBVS, DOMINIS MEIS GRATIOSISSIMIS, provinciam iura extra ordinem docendi et in collegio Ictorum de iure respondendi mihi benigne deferre. Cum autem ad muneris huius auspicia solenniter capienda ex laudabili maiorum more die craftino, hora nona publice verba facere constituerim, ut huic solennitati:

MAGNIFICVS ACADEMIAE RECTOR,
 GENEROSISSIMVS OPPIDI AGRIQVE ALTORFINI
 PRAEFECTVS,
 EXCELLENTISSIMI OMNIVM ORDINVM PROFESSORES,
 CIVES ATQVE COMMILITONES GENERIS DOCTRINAE-
 QVE NOBILITATE ORNATISSIMI;

propitii adsint, ea, qua par est, observantia et humanitate rogo atque contendo.

P. P. d. ix. Novembris, MDCCLXXVII.

ULB Halle

3

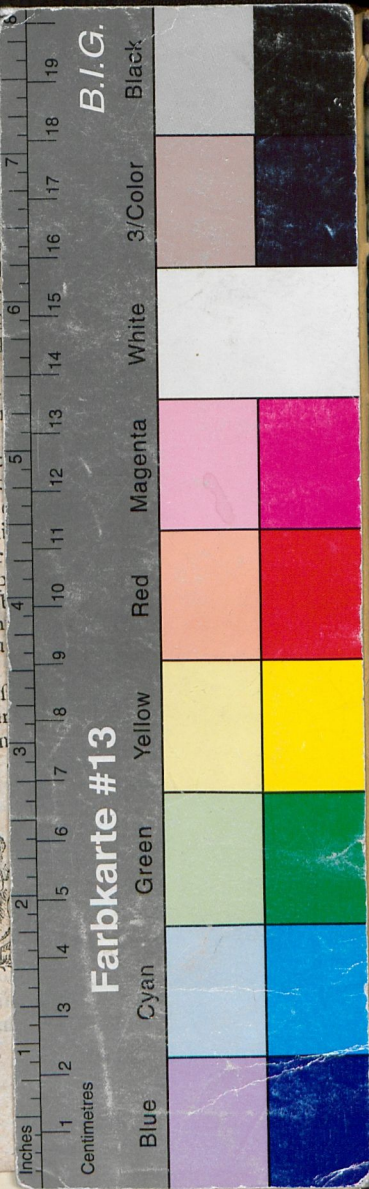
003 331 415

TA-06

12

1777

Pr. g. 2. num. 34
2

DE
STVDIO CHRONOLOGICO IVRIS
PRAESERTIM GERMANICI
DISQVISITIO

QVA
AD
ORATIONEM INAVGVRALEM
DE
VARIIS MATRIMONIA PROMOVENDI
RATIONIBVS
BENEVOLE AVDIENDAM
EA QVA PAR EST OBSERVANTIA
INVITAT
IOHANNES CHRISTIANVS SIEBENKEES
PROF. IVR. P. COLLEGII ICTORVM ASSESSOR EXTRAORD.
ET INSTITVTI HISTORICI QVOD GOTTINGAE FLORET
SODALIS.

P. 3.

ALTORFII
LITTERIS MEYERIANIS.

